

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ



ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑/๒๕๖๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๐

วันที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ (นายยอดพงศ์ สุตธรรม) ในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๖๕๔/๒๕๕๕ หมายเลขแดงที่ ๒๔๑๔/๒๕๕๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการจังหวัดแม่สอด เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องบริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เป็นจำเลยที่ ๑ และนายยอดพงศ์ สุตธรรม ในฐานะกรรมการบริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลจังหวัดแม่สอด ในฐานะความผิดร่วมกันเป็นผู้ค้าน้ำมัน ทำการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงโดยไม่ปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗ และมาตรา ๓๐

จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ และจำเลยที่ ๒ ได้ยื่นคำโต้แย้งว่า ในคดีนี้โจทก์ได้ฟ้องให้ จำเลยที่ ๒ รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖๐ ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้



- ๒ -

สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลที่กระทำความผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดของนิติบุคคลที่กระทำความผิดเหล่านั้นด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดต่อบทสันนิษฐานในคดีอาญาที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ซึ่งเป็นหลักที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นหลักประกันแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาที่รัฐให้การรับรองแก่บุคคลที่จะไม่ถูกลงโทษทางอาญาจนกว่าจะมีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดและเป็นหลักการที่สำคัญของหลักนิติธรรม อันเป็นสิทธิที่ชนชาวไทยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ ดังนั้น บทบัญญัติมาตราดังกล่าวในส่วนที่สันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของจำเลยที่ ๒ จึงขัดกับหลักนิติธรรมและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔

ศาลจังหวัดแม่สอดเห็นว่า คำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องดังกล่าว จึงมีหนังสือถึงสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามประเด็นที่จำเลยที่ ๒ โต้แย้ง

สำนักงานศาลยุติธรรมได้มีหนังสือที่ สย ๐๒๔/๕๘๐๐๗ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ขอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาส่งคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและต่อมาศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ มีมติให้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ ตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕



ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๕ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า ตามคำร้องมีประเด็นโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ได้มีมติส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๕ วรรคสอง และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๕ วรรคสอง และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๑๓) และข้อ ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๘ ก วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๒ บัญญัติว่า พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และมาตรา ๓ บัญญัติว่า ให้ยกเลิกความในมาตราแห่งประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติและพระราชกำหนด จำนวนเจ็ดสิบหกฉบับ ดังต่อไปนี้ และให้ใช้ความตามที่ปรากฏในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้แทนตามลำดับ ... (๕๐) มาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓ ... และบัญชีท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ ... ๕๐. พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓ “มาตรา ๖๐ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการ

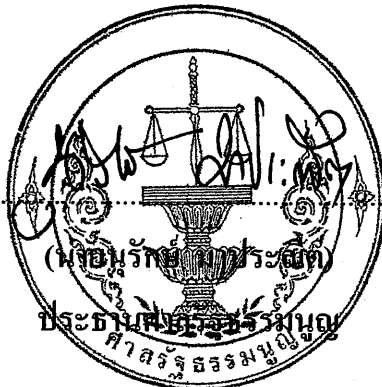


- ๔ -

หรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยจะต้องมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พระราชบัญญัติการค้ำน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดีในขณะยื่นคำร้อง ต่อมาในระหว่างการพิจารณาคดีได้มีการยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ ซึ่งได้ตราบทบัญญัติแห่งกฎหมายขึ้นใหม่ โดยมีได้คงหลักการเดิมของประเด็นข้อโต้แย้งตามคำร้องนี้ ดังนั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำเลยที่ ๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ถูกยกเลิกไปแล้วและไม่มีผลใช้บังคับอีกต่อไป จึงไม่เป็นประโยชน์แก่คดีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยในประเด็นตามคำร้องนี้อีกต่อไป กรณีต้องด้วยข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งจำหน่ายคำร้อง





- ๕ -

(คำสั่งที่ ๑/๒๕๖๐)

(นายจรูญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ